

ISSN 1400-5719

Rapport RL 2001:48

***Olycka med helikoptern SE-HNZ
på Stormyren, 3 km N Klimpfjäll, AC län,
den 30 augusti 2001***

Dnr L-065/01

SHK undersöker olyckor och tillbud från säkerhetssynpunkt. Syftet med undersökningarna är att liknande händelser skall undvikas i framtiden. SHK:s undersökningar syftar däremot inte till att fördela skuld eller ansvar.

Det står var och en fritt att, med angivande av källan, för publicering eller annat ändamål använda allt material i denna rapport.

Rapporten finns även på vår webbplats: www.havkom.se

Statens haverikommission (SHK) Board of Accident Investigation

Postadress/Postal address

P.O. Box 12538
SE-102 29 Stockholm Sweden

Besöksadress/Visitors

Wennerbergsgatan 10
Stockholm

Telefon/Phone

Nat 08-441 38 20
Int +46 8 441 38 20

Fax/Facsimile

Nat 08 441 38 21
Int +46 8 441 38 21

E-mail Internet

info@havkom.se
www.havkom.se

Luftfartsverket

601 79 NORRKÖPING

Rapport RL 2001:48

Statens haverikommission har undersökt en olycka som inträffade den 30 augusti 2001, på Stormyren, 3 km N Klimpfjäll, AC län, med en helikopter med registreringsbeteckningen SE-HNZ.

Statens haverikommission överlämnar härmed enligt 14 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor en rapport över undersökningen.

Olle Lundström

Monica J Wismar

Henrik Elinder

Rapport RL 2001:48

L-065/01

Rapporten färdigställd 2001-12-17

<i>Luftfartyg: registrering, typ</i>	SE-HNZ, Hughes 369E
<i>Klass, luftvärdighet</i>	Normal, gällande luftvärdighetsbevis
<i>Ägare/innehavare</i>	Flygtjänst F J Viklund AB
<i>Tidpunkt för händelsen</i>	2001-08-30, ca kl. 20.10 i dagsljus <i>Anm:</i> All tidsangivelse avser svensk sommartid (UTC + 2)
<i>Plats</i>	Stormyren, ca 3 km N Klimpfjäll, AC län, (pos 6551N 01449E; 712 m över havet)
<i>Typ av flygning</i>	Privat
<i>Väder</i>	Enligt SMHI:s analys: vind svag omkring sydlig ca 5 knop, sikt god, molnmängd 5-8/8 stratocumulus med bas omkring 3 000 fot, temp./daggpunkt +11/+9 °C, QNH 1014 hPa. Solens nedgång omkring kl.20.15.
<i>Antal ombord: besättning</i>	1
<i>passagerare</i>	–
<i>Personskador</i>	Inga
<i>Skador på luftfartyget</i>	Betydande
<i>Andra skador</i>	Inga
<i>Föraren:</i>	
<i>Ålder, certifikat</i>	54 år, B och BH
<i>Total flygtid</i>	9 466 timmar, varav 5 838 timmar på helikopter och 1 950 timmar på typen
<i>Flygtid senaste 90 dagarna</i>	120 timmar, varav 50,5 timmar på typen
<i>Antal landningar senaste 90 dagarna</i>	210, varav 168 på typen

---

Statens haverikommission (SHK) underrättades den 30 augusti 2001 om att en olycka med en helikopter med registreringsbeteckningen SE-HNZ inträffat på Stormyren, ca 3 km N Klimpfjäll, AC län, samma dag ca kl.20.10

Olyckan har undersökts av SHK som företräts av Olle Lundström, ordförande, Monica J Wismar, operativ utredningschef, och Henrik Elinder, teknisk utredningschef.

Undersökningen har följts av Luftfartsverket genom Nils von Koch.

Händelseförlopp m.m.

Den aktuella dagen hade föraren haft flygtjänst från kl. 08.30 till kl. 19.00 och flugit i 4 timmar 20 minuter och gjort 30 starter och landningar.

Efter flygtjänsten beslöt han sig för att göra ett flygpass med nödträningsövningar. Han startade från Klimpfjäll kl. 19.40 och flög mot Stormyren. Efter att han utfört en del övningar tog han upp helikoptern till ungefär 800 fot (243 meter) över marken och utförde en autorotation med pådrag som avslutades med hovring på låg höjd. Därefter tog han åter upp helikoptern till 800 fot och med avsikt att utföra en autorotation fullt ut med sättning på myren.

Ingången till autorotationen gick normalt och när han kommit ned på omkring 150 fots höjd noterade han att helikoptern hade något hög fart, ca 70 knop indikerat. Han påbörjade därför upptagningen något tidigare och brantare än vid den första autorotationen. Vid sättningen var rotor-

varvet lågt och markkontakten blev hård och skedde med viss framåtfart. Marken var blöt och mjuk och helikoptern bromsades upp hastigt. Direkt efter sättningen upptäckte föraren ett föremål som bakifrån passerade snett ut åt höger samtidigt som han i styrspaken kände en viss obalans från rotorn. Han kuperade motorn och konstaterade när han kommit ut att huvudrotorn hade slagit av stjärtbommen. Det var den avslagna delen som föraren sett komma farande.

Föraren skadades inte. Vid sättningen aktiverades nödsändaren av typ Narco ELT 10. Förutom skadorna på stjärtbommen skadades bl.a. huvudrotorn.

Utlåtande

Autorotationsövningar som sker fullt ut ställer stora krav på föraren och marginalerna för missbedömningar är inte stora. I detta fall gjorde föraren en missbedömning som medförde att rotorvarvet var för lågt när han skulle göra den sista uppbromsningen före sättningen. Resultatet blev att markkontakten blev så hård att huvudrotorn sviktade ner och slog av stjärtbommen. Bidragande till händelsen kan ha varit att föraren var något trött efter en lång arbetsdag.